

Бириккен Улуттар
Уюмунун Билим,
Илим жана Маданият
боюнча мекемеси

КӨЭП КОММУНИКАЦИЯНЫ ӨНУКТУРУУНУН
ЭЛ АРАЛЫК ПРОГРАММАСЫ

Жамааттык ЖМК
Ассоциациясынын

БОРБОР АЗИЯ
УНИВЕРСИТЕТИ

ЖАМААТТЫК МЕДИА КУРСУ

Бул окуу курсу студенттерди жамааттык маалымдоо каражаттарынын иши, принциптери, түшүнүктөрү жана үлгүлөрү менен тааныштырат

ЮНЕСКОнун Журналисттик билим берүү сериясы

ISBN

Бул басылма Attribution-ShareAlike 3.0 IGO (CC-BY-SA 3.0 IGO) лицензиясынын (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/igo/>) уруксаты менен Ачык мүмкүндүк алууда бар. Бул басылманын мазмунун колдонуу менен, колдонуучулар ЮНЕСКОнун Ачык мүмкүндүк алуу репозиторийин (<http://en.unesco.org/open-access/terms-use-ccbysa-en>) пайдалануу шарттарына баш ийүүгө милдеттенишет.

Бул изилдөө төмөнкүдөй келтирилиши керек: ЮНЕСКО / IPDC, 2020. Коомдук медиа курсу, Алматы.

Ушул басылманын ичинде колдонулган белгилер жана материалдарды көрсөтүү ЮНЕСКО тарабынан кандайдыр бир өлкөнүн, аймактын, шаардын же райондун же анын бийлик органдарынын укуктук статусуна же анын чек араларын делимитациялоо маселесине карата кандайдыр бир ой-пикирди билдирбейт. же чектери.

Бул басылмадагы айтылган идеялар жана пикирлер авторлордуку; алар сөзсүз түрдө ЮНЕСКОго таандык эмес жана Уюмду милдеттенбейт. Ушул эле эскертүү ушул изилдөөдө келтирилген ЮНЕСКОнун заказ кылынган басылмаларына да тиешелүү.

Автор: Жумушчу топтордун жана эксперттик топтун мүчөлөрү

Жумушчу топ:

- Жамааттык ЖМК Ассоциациясынын, Кыргызстан
- Кыргызстандын Коммуникаторлору Ассоциациясы, Кыргызстан

Эксперттик топ:

- Доктор Евангелия Папоутсаки, Борбордук Азия Университетинин медиа жана массалык коммуникация бөлүмүнүн доценти;
- Доктор Люси Палмер, Борбордук Азия Университетинин медиа жана массалык коммуникация бөлүмүнүн доценти;
- Доктор Уша Харрис, Австралиянын Маккуари университетинин медиа жана массалык коммуникация бөлүмүнүн доценти

Ыраазычылык

Жумушчу топтордун жана эксперттик топтун мүчөлөрү Сергей Карповго, ЮНЕСКОго, толук редактордук жана тексттик салымы үчүн жана ушул курстун долбоорунун варианты боюнча пайдалуу комментарийлери үчүн ыраазычылык билдиришет.

Мукабанын сүрөтү: © Коомдук Медиа Ассоциациясы

Казакстанда басылып чыккан

Киришүү

Коммуникацияны өнүктүрүүнүн эл аралык программасы (КӨЭП) 2019-жылы Кыргызстандагы Жамааттык Медиа Ассоциациясы тарабынан сунушталган Университеттерде Жамааттык Медиа Адистерин Окутуу долбоорун колдоду.

Долбоор журналисттер жана медиа менеджерлер үчүн Потенциалды жогорулатуу тематикалык чөйрөсүнө, анын ичинде журналисттик билим берүүнү өркүндөтүүгө артыкчылык берди (ЮНЕСКОнун Журналисттик билим берүүнүн моделдик окуу программасын колдонуу менен).

Долбоордун алкагында 12 университеттин журналистика билим берүүсүн чыңдоо жана алардын Кыргызстандагы жамааттык медиа менен өз ара аракеттенүүсү, ошондой эле медиа саясат маселелери боюнча эл аралык консенсус жана механизмди жайылтуу сунушталды.

Жамааттык медиа айылдык коомчулукту сапаттуу маалымат менен камсыздоодо, жарандарга маалымат алуу укугун колдонууда жана жергиликтүү өз алдынча башкарууга катышууда маанилүү ролду ойнойт. Бүгүнкү күндө Кыргызстандын Талас шаарында КӨЭПтин колдоосу менен биринчи мультимедия борбору ачылгандан бери 2003-жылы 20 жылдык мааракесине жакындаган жамааттык медианын өнүгүшүнүн өзүнүн натыйжасын көрсөтүүдө.

2020-жылы КӨЭП өзүнүн 40 жылдык мааракесин белгиледи, бул өнүгүүнүн этаптарынын бири, Кыргызстандагы 24 жамааттык медиа уюмдардын туруктуу колдоосу. КӨЭП жыл сайын плюралисттик медианы өнүктүрүү, жамааттык радиону таануу боюнча долбоорлорду колдоп, олуттуу салым кошту. Программа 1992-жылдан бери өлкө боюнча радиостанциялардан, пресс-уюмдардан маалыматтык борборлорго жана университеттерге чейинки бир катар долбоорлорду колдогон.

Жергиликтүү жамааттар тарабынан чагылдырылган чыныгы окуялардын негизинде сапаттуу маалыматтарды жаратуунун жана жайылтуунун маанилүүлүгүн түшүнүп, биринчи жолу университеттердин журналистика факультеттерине багытталган коомдук медианы колдоо боюнча бул долбоор. Факультеттер жана журналистика кафедралары Кыргызстандын тоолуу аймактарында болуп жаткан окуялар, жамааттык медианын өнүгүү деңгээли, жергиликтүү жамааттардын жашоочуларын эмне тынчсыздандырат жана кандай маалымат күн тартиби түзүлүп жаткандыгын билүүгө укуктуу. Ушуга байланыштуу, келечектеги журналисттер тарабынан жамааттык медианын маанисин түшүнүү, өз ара аракеттенүү, өнөктөштүк, кызматташуу жана жамааттык медианын берүүлөрү элеттиктер жөнүндө маалымат материалдарынын сапатына таасир этет.

Жамааттык медиа курсу ЮНЕСКОнун колдоосу менен Бишкек шаарында өткөрүлгөн бир катар семинар-тренингдердин жүрүшүндө иштелип чыккан жана журналисттик билим берүү боюнча ЮНЕСКОнун сериялары сунуш кылган булактарды талкуулоонун натыйжасы болгон жана бул окуу куралы катары Алматы кластеринин ЮНЕСКОго мүчө мамлекеттериндеги журналистика факультеттери үчүн сунуш кылынган адабияттар тизмесине киргизилет деп ишенебиз.

Сергей Карпов,

Байланыш жана маалымат

Программанын адиси, ЮНЕСКОнун Алматыдагы кластердик бюросу

Мазмуну

Киришүү	3
Курстун аталышы: ЖАМААТТЫК МЕДИА	5
Окуу курсунун мазмуну	9
1-апта: Жамааттык медиа боюнча жалпы түшүнүк	9
2-апта: Жамааттык коммуникация жана анын муктаждыктары	10
3-апта: Жамааттык медианын башка өлкөлөрдө жана Кыргызстандагы өнүгүүдөгү айырмачылыктары	11
4-апта: Жамааттык медианын мүмкүнчүлүктөрү	11
5-апта: Медиа борборлорду түзүү саясаты жана иштөө тартиптери	12
6-апта: Жамааттык радионун моделин түзүү	12
7-апта: Жамааттык медианын бизнес планы. Жамааттык радионун жана мультимедиялык борбордун түзүлүшүнө өбөлгө болгон шарттар	13
8-апта: Жамааттык медианын ыктыярчылар менен иштөөсү. Жамааттык медианы обого алып чыгуу	14
9-апта: Жамааттык медианын экономикалык жактан кирешелүүлүгү жана маркетинги	15
10-апта: МӨМдүн негизинде жамааттык медианын орду. Жамааттык медианын кызматташтык алакаларын түзүү	16
11-апта: Интернет, жаңы медиа жана жамааттык медиа	17
12-апта: Жамааттык ЖМКларда материалдары даярдоо: жаңылыктар жана учурдагы окуялар	17
13-апта: Жамааттык медиа жана Эдвокаси	18
14-апта: Жамааттык ЖМКнын табигый кырсыктар учурунда берген жардамы	19
15-апта: Жамааттык ЖМКны башкаруу, талдоо жана баалоо	19
16-апта: Жыйынтыктоочу сабак, презентация	20

Курстун аталышы: ЖАМААТТЫК МЕДИА

Бул окуу курсу студенттерди жамааттык жалпыга маалымдоо каражаттарынын иши, принциптери, түшүнүктөрү жана үлгүлөрү менен тааныштырат. Kalinga Seneviratne (Калинга Сеневираатне) тарабынан иштелип чыккан окуу программасы Азия өлкөлөрүндөгү жамааттык радиомаданиятына көбүрөөк басым жасалгандыктан, окуу курсун жана окутуучуларга педагогикалык ишинде контекстуалдык жаңычыл ыкма - амалдарды колдонууга мүмкүнчүлүк берет. Учурда Кыргызстанда эле жамааттык 4 радио жана 21 мультимедиа борборлору ачылган. Ошондуктан өлкөбүздө жамааттык ЖМКлардын интенсивдүү өнүгүшү бул курстун өлкөбүздүн жогорку окуу жайларынын Журналистика факультеттеринде окутуу зарылдыгын жана актуалдуулугун далилдейт жана жамааттык медианын форматын, функцияларын, өнүгүү шарттарын изилдөөгө жана аларга кадрларды даярдоого шарт түзөт.

Канчанчы курс: 3-деңгээл – “Журналистика” багыты боюнча бакалавриаттын үчүнчү курсунда окуп жаткан студенттерге тандоо сабагы (3-курс).

Курс тууралуу кыскача маалымат: Бүткүл дүйнө жүзүндөгү жалпыга маалымдоо каражаттары коммерциялык негизде иштөөгө өтүп жаткандыктан, жергиликтүү жамааттардагы ЖМКда, айрыкча, коомдун коргоого, аярлуу топтору көп уккан радиожурналистика бир топ кыйынчылыктарга кабылды. Кыргызстанда коомдук, мамлекеттик, коммерциялык жана жамааттык ЖМКлар иштейт. Окуу курсунун максаты – студенттер сабактан үйрөнгөн радиожурналистика көндүмдөрүн жергиликтүү жамаатка арналган, жамаат менен биргеликте ишке ашырылган коммерциялык эмес радиодо, мультимедиада колдонууну үйрөтүү.

Курстун максаттары:

- кеңири катышууга негизделген коммуникация теориясын жергиликтүү жамаат менен биргеликте чыгарыла турган радоберүүлөрдү кандайча колдонууга боло турганын көрсөтүп берүү;

- жамааттык радионун принциптери жана концепциялары менен тааныштыруу;

- студенттерге жергиликтүү жамаат менен биргеликте радоберүүлөрдү түзүү мүмкүнчүлүгүн уюштуруп берүү;

- студенттерге жамааттык радио станцияларды /берүүлөрдү даярдоочу жамаатта иштөө жана/же аларды башкаруу көндүмдөрүн үйрөтүү.

Бул мамиле улуттук, региондук жана эл аралык жанылыктык макалаларга, ар бир сабактын, изилдөө жана практикалык тажрыйбасы темасына байланыштуу темаларды окуу жана талкуулоого даярдаган окуучулардын (жеке же биргелешкен) презентациялары менен окутуучунун теориялык салымын бириктирип турат

Компетенциялар:

Курстун мазмунун толук өздөштүргөн студент төмөнкү компетенцияларга ээ болушу керек:

БИЛҮҮ:

- жамааттык медианын иштөө принциптерин билүү;
- жамааттык медианы ачуу ыкмаларын жана сценарийин билүү;
- өнүгүү жана катышуу теорияларын билүү;
- жамааттык медианын контентин түзүү жана берүүнүн багытын туура түзүү.

КОЛДОНО БИЛҮҮ:

- жамааттык медианын бизнес-планын иштеп чыгуу;
- жамааттык медиага тийиштүү материалдарды даярдоо;
- жамааттык медиага материалдарын эфирге даярдоодо техникалык каражаттарды колдоно билүү.

Перереквизиттер: Журналистиканын негиздери, Журналистиканын тарыхы, Тармактык журналистика, Жазуу жана редактирлөө көндүмдөрү

Постреквизиттер: Массалык коммуникациянын теориясы жана практикасы, Публицистиканын теориясы, Журналисттик чыrmачылыктагы конфликт, ПРдын жана рекламанын негиздери, Эл аралык журналистика ж.б.

Окуу курсунун узактыгы: Он алты жума (эки жумасы модуль тапшырууга берилет), бир семестр.

Жумасына канча саат: төрт (бир сааттык лекция жана үч сааттык сабак/семинар), ошондой эле радиостанцияларга барып, же факультеттин радиостудиясында программаларды даярдоону иш жүзүндө үйрөнүү.

Эскертүү: студенттер радиопрограмманын кеминде бир модулун даярдашы керек. Бул окуу курсунда студенттер радиоберүүнүн жана мультимедиялык журналистиканын негиздерин үйрөнүшөт.

Студенттер колдо бар жөнөкөй санарип технологиясынын жардамы менен радиоматериалдарды жазып, түзөтүүнү билиши керек. Студенттер экинчи этаптагы радиопрограммалардын курсун алдын-ала окуп, радио жаңылыктар же ток-шоу сыяктуу кыйла татаалыраак радиопрограммаларды чыгарганды билип алышса жакшы болот.

Методика: Жергиликтүү жамааттарда материалдарды даярдоо жана радиостанцияларды, мультимедиялык борборду башкаруу боюнча модуль “Журналистика” багытындагы

бакалавриаттын төрт жылдык программасынын үчүнчү курсунун студенттери үчүн тандоо сабагы катары иштелип чыккан. Ошондой эле окуу курсун жергиликтүү окутуучу жамааттык телерадиокомпанияларда иштеген журналисттер үчүн онлайн түрүндө өтсө болот. Окутуучу студенттерди материал даярдаганды үйрөнүшү үчүн өндүрүш практикасына жөнөтүп турат.

Окуу курсунда он төрт жумадан он алты жумага чейин созулган апталык лекциялар, аудиторияда өтүлүүчү сабактар жана өндүрүш практикасы камтылган. Курсту эки жумалык интенсивдүү курс түрүндө да өтсө болот. Бул учурда окуу планы эки жумалык окуу курсу катары бир аз өзгөрүлөт. Окуу курсунун кыска жазуулары, макалалар, электрондук ресурстар жана видеолор сыяктуу материалдары электрондук китепканада сакталат.

Онлайн режиминде окутууну сөзсүз түрдө аудиторияларда/семинарларда бетме-бет жолугушуулар менен айкалыштыруу керек. Интернет аркылуу иштөө үчүн окутуучулар менен студенттер бири-бирин билиши керек. Экинчиден, окууга көбүрөөк шыктандырып, ар кандай суроолорду талкуулоо, көйгөйлөрдү чечүү, жергиликтүү жамаатты жана анын керектөөлөрүн жакшыраак түшүнүү үчүн окуу курсунун башында аудиторияда бир сабак өтүү керек. Окуунун канчалык деңгээлде ийгиликтүү өтүлүп жатканын аныктоо үчүн аудиторияда/семинарда жолугуп, жазылган радиоматериалдарды/долбоорлорду угуп, алардын мазмундарын жана майнаптуулугун такай талкуулап туруу керек. Аудиториядагы акыркы жолугушуу ар бир студенттин/үйрөнчүк журналисттин жыйынтыктоочу долбоорлорунун натыйжалары менен таанышууга арналат.

Педагогикалык ыкма: Окуу курсунда ар кандай педагогикалык ыкма - амалдар колдонулат. Аны университеттерде акыркы жылдын он төрт-он алты жумага созулган семестринде өтсө болот. Бул учурда окуу курсу салттуу ыкма менен аудиториядагы сабактар түрүндө өтүлүп, ресурстук материалдар аудиторияда онлайн шилтеме аркылуу берилет. Мындан тышкары, окуу курсун жамааттык радиостанцияда иштеген журналисттер үчүн он төрт-он алты жумага созулган курс түрүндө апта сайын өтсө болот. Студенттердин өндүрүш практикасында даярдаган материалдары жергиликтүү радиостанция аркылуу обого чыгышы, мультимедиялык борбордун, окуу жайынын сайтына коюлушу мүмкүн. Бирок электрондук окутууну аудиторияларда бетме-бет жолугушуулар менен айкалыштыруу керек (окуу курсунун башталышында бир жолугушуу, ортосунда бир же жума сайын же эки жумада бир жолугушуу өткөрүп турса болот). Мындан тышкары, окутуучу долбоорго көз салып, көрсөтмө берип турушу керек.

Окуу курсу студентке багытталган практикалык курс болуп эсептелет. Демек, студенттер ар кайсы сабакта жасаган иштерине жана аларды белгиленген мөөнөттө бүтүрүүгө өзүлөрү жооптуу болушат. Адатта, окутуучулар студенттерге ушул чөйрөдө биринчи кадамдарын жасап, тапшырмаларды аткарууда келип чыккан көйгөйлөрүн чечкенге жардам берген насаатчылардын милдетин аткарышат.

Бул окуу курсунун окутуучулары радиоберүү чөйрөсүн жакшы билиши керек. Колдон келсе, радиодо, айрыкча, коомдук радиодо же жамааттык радиодо мурда кийин иштеген журналист болсо, аябай жакшы болмок. Мындан тышкары, алар электрондук чөйрөдө окутуу ыкмаларын да жакшы билүүгө милдеттүү. Өнүгүп жаткан айрым өлкөлөрдө окутуучуларды эки чөйрөдө тең окутуп, даярдап алуу керек. Демек, ишти окутуучулар үчүн

кошумча окуу уюштуруу менен баштоо керек. Ал үчүн ушул окуу курсунун мазмунуна жараша атайын окуу программасы түзүлөт. Тандалып алынган окутуучулардын тобу жана аларды даярдаган адистин катышуусу менен, пилоттук курсту баштасанар болот. Окуу курсуна байланыштуу маселелерди тактап алгандан кийин, аны ар кайсы университеттерде жана жамааттык радиостанцияларда ишке киргизсе болот.

Ушул жерден эскерте кетүүчү нерсе, ар кайсы өлкөдөгү жамааттык радиостанциялар жана университеттер ар кайсы тилде иштешет. Андыктан, ушул окуу планын жана айрым ресурстук материалдарды англис тилинен жергиликтүү тилге которуп, колдонуу сунушталат.

Баалоо: Университеттер үчүн: студенттердин билими төмөнкү жеке жана топтошуп аткарылуучу тапшырмалардын жыйынтыгы менен бааланат.

Университетте ар бир сабак боюнча жыйынтыктоочу сынак каралат. Окуу курсу практикалык сабактарга жана консультацияларга негизделген окуу модулу түрүндө иштелип чыккандыктан, баа коюуда студенттердин сабакка келгендиги эске алынат. Ошондой эле, студенттердин кеңири катышууга негизделген коммуникацияны жана массалык коммуникациянын башка теорияларын канчалык деңгээлде түшүнгөндөрүн аныктоо үчүн дилбаян жазуу ыкмасы да каралган. Төмөнкүдөй баалоо формуласы сунушталат:

- ▶ жамааттык радио жана мультимедиялык борбор тууралуу дилбаян жазуу (жекече иш): 10%
- ▶ радио жана мультимедиялык контентти сунуштоо (топтук иш): 20%
- ▶ соңку жаңылыктарды даярдоо (топтук иш): 10%
- ▶ миң жылдык өнүгүү максаттары (МӨМ) боюнча жамааттык ЖМКнын аткарган функциясы (топтук иш): 10%
- ▶ жыйынтыктоочу долбоордун программасы (топтук иш): 40%
- ▶ сабакка катышуу: 10%.

Студенттердин жетишкендиктерин баалоо

Студенттердин канчалык деңгээлде түшүнгөндөрүн аныктоо үчүн дилбаян (эссе) ыкмасы да каралат:

- жамааттык медиа тууралуу дилбаян жазуу (жекече иш);
- радиопрограмма сунуштоо (топтук иш);
- соңку жаңылыктар берүүсү (топтук иш);
- миң жылдык өнүгүү максаттары боюнча радионун аткарган функциясы (топтук иш);
- жыйынтыктоочу долбоордун программасы (топтук иш).

Жамааттык ЖМК үчүн уюштурулган окуу программаларында баалоо талап кылынбайт, бирок катышуучулар окуу курсунун тастыктамасын алуу үчүн төмөнкү тапшырмалардын баарын аткарышы керек. Мындай тастыктама “Жамааттык ЖМК адистигинин тастыктамасы” түрүндө регионалдык же жергиликтүү университет менен кызматташтыкта берилет. Тастыктаманы алуу үчүн төмөнкү тапшырмаларды аткаруу керек:

- ▶ кеңири катышууга негизделген коммуникация методологиясы боюнча жөнөкөй сынак
- ▶ Жамааттык ЖМКга контент сунуштоо (топтук иш)
- ▶ соңку жаңылыктар даярдоо (топтук иш)
- ▶ миң жылдык өнүгүү максаттары (МӨМ) боюнча жамааттык ЖМКнын аткарган функциясы (топтук иш)
- ▶ жыйынтыктоочу долбоордун программасы (топтук иш)
- ▶ сабакка катышуу (студенттер сабактардын кеминде 75% катышуусу керек).

Керектүү жабдуу: Ушул окуу курсу өтүлүп жаткан университеттеги же жергиликтүү жамааттык ЖМКда кеминде үч санарип диктофону, Интернетке чыгуу мүмкүнчүлүгү бар үч компьютерге жана Protools сыяктуу аудио жазуулар менен иштеген программа талап кылынат.

Окуу курсунун мазмуну

1-апта: Жамааттык медиа боюнча жалпы түшүнүк

1. Жамааттык медианын функциясын тактоо
2. Муктаждыгын аныктоого анкета жүргүзүү
3. Жамааттык медиага байланыштуу видеолорду көрүп чыгуу

Бул лекция “Жамааттык ЖМК эмне?” деген суроо менен башталып, өнүгүү жана кеңири катышууга негизделген коммуникация теорияларына арналат. Мындан тышкары, өнүгүү коммуникациясына кандай шарттар өбөлгө болгону жана ар кандай өлкөлөрдө жана шарттарда колдонулушу каралат.

Видео: AMIC, AIBD and Global Eye Media (2009), Mahaveli CommunityRadio. Студенттер долбоордун бааланышы тууралуу отчетту төмөнкү даректен жүктөп алышса болот:
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000055973>

Кантип Коомдук Радио Кылууга болот, ЮНЕСКО (2003): <http://old.unesco.kz/ci/2013/CR-books/how-to-do-community-radio-rus.pdf#page=8>

Операцияларды кантип уюштуруу жана жүргүзүү керек: Жамааттык медиа борборлорго колдонмо https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000134602_rus

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак: Видеону көрүп жана/же баалоо отчетун окуп чыгып, “өнүгүүгө көмөктөшкөн коммуникация”, “өнүгүү коммуникациясы” жана “кеңири катышууга негизделген коммуникация” деген түшүнүктөрдү талкуулагыла. Аудиторияны топторго бөлүштүрүп, ар бир топко Кыргызстандагы бирден өнүгүү көйгөйүн алып чыккыла.

Студенттер өз топторунда кеңири катышууга негизделген коммуникация методологиясы боюнча өнүгүү көйгөйүн талдап чыгышат. Студенттер бир методология сунушташат (сөзсүз эле радиого байланыштуу эмес).

Сунушталган адабияттар жана маалымат булактары:

Эскертүү: Өнүгүү боюнча маселелерди талдоодо студенттер төмөндө көрсөтүлгөн адабияттарда чагылдырылган маселелерди эске алууга тийиш. Dagrón (2001, pp. 7–32, 37–48, 121–32, 157–62, 169–74, 199–204, 211–16, 223–28, 253–8, 313–16). Also Ascroft et al. (2008, chs 1, 2, 4, 5, 10, 17), Kumar (2001), Lucas (1997), Mefalopoulos (2003), Melkote (1993), Melkote and Muppidi (2002), Tufte and Mefalopoulos (2009), van de Fliert and Hien (2009).

2-апта: Жамааттык коммуникация жана анын муктаждыктары

Лекция “Жамаат деген эмне?” деген суроонун тегерегинде жүрүп, көз караштардын өзгөрүшү, ЖМКнын функциясы жана алардын чектелиши, ЖМКнын коомдо ойногон ролу, ЖМК менен коммуникациянын укуктар менен мүмкүнчүлүктөрдү кеңейтүү чөйрөсүнө караганда билим берүү жана өнүгүүдөгү мааниси, ошондой эле коммуникациянын маданий укуктарды жана мүмкүнчүлүктөрдү кеңейтүүдө ойногон ролу сыяктуу коммуникация процессинин ар кандай өңүттөрү каралат. Лекцияда жамаат менен коммуникациянын ортосундагы коммуникация каражаттары, өз ара көз карандылык жана коммерциялык эмес ЖМКлар жөнүндө сөз болот.

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак: Жамааттык ЖМКнын долбоору жүзөгө ашырыла турган жергиликтүү жамаатты аныктап алуу үчүн студенттер топторго бөлүнүп иштешет. Студенттерди жергиликтүү жамааттын профили/картасы, ошондой эле өнүгүү жана коммуникация жаатындагы муктаждыктары же башка социалдык маданий көйгөйлөрү чагылдырылган отчеттор, статистикалык маалыматтар ж.б. материалдар менен камсыз кылуу керек. Студенттер/катышуучулар программанын жумушчу версиясын түзүүдөн мурун, жергиликтүү жамаатка, айыл тургундарына барып, консультацияларды өткөрүшсө болот. Жамааттык ЖМК кандайча түзүлө турганын кыскача айтып берсеңиз болот.

Сунушталган адабияттар жана маалымат булактары: Dagrón (2001), pp. 217–22 (Community Media Network, Kenya), 259–64 (Chiapas Media project, Mexico), 271–6 (Grameen Village Phone, Bangladesh), 301–6 (InfoDes, Peru), 319–24 (Village Knowledge Centres, India).

Also Anderson (1991), Bartle (2010), Dixit (2010), Fuller (2007), Henschke (2002), Jabbar, (2005) Jallof (2004), Kabilan (2009), Muppidi (2001), Pur (2003), Quebral (2008), Ramirez (1990), Tabing (2000), Tacchi (2005), Wattegama (2006).

3-апта: Жаматтык медианын башка өлкөлөрдө жана Кыргызстандагы өнүгүүдөгү айырмачылыктары

Бул сабакта “Альтернативдүү ЖМКлар деген эмне?” деген суроо, алардын иши кандай теориялык ыкма-амалдарга негизделе турганы жана альтернативдүү жалпыга маалымдоо каражаттарынын ар кандай үлгүлөрү, иштөө стилдери же системалары каралат. Айрыкча Азия, Африка, Латын Америка жана Европа жана Кыргызстандагы жергиликтүү жамааттардагы ЖМК ар кандай үлгүлөрүнө басым жасалат.

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак: Студенттерди бир нече топко бөлүштүргүлө. Алардын ар бирине Alfonso Gumucio Dagron’s нун Making Waves (2001) чыгармасынан альтернативдүү ЖМК долбоорун бергиле. Студенттер берилген долбоорду окуп чыгып, жергиликтүү жамаатта альтернативдүү ЖМК катары ойногон негизги ролунан тыянак чыгарышы керек. Же болбосо, «Free Media», «Free Minds» (Кейптаундун жамааттык телекөрсөтүүсү) видеолорун көрүп, андагы жергиликтүү контекстте каралган айрым көйгөйлөрдү талкууласа болот.

Практикалык сабактарга жамааттык медиада иштеген журналисттердин конок лекцияларын уюштуруу каралат. Ошондой эле Кыргызстандагы жамааттык медиа боюнча “Медиа кербен” уюштуруу максатка ылайыктуу жана натыйжалуу болмокчу.

Сунушталган адабияттар жана маалымат булактары: Fraser and Estrada

(2001, ch. 8), and Tabing (2008, ch. 3). Also Gosh (2010), IRIN (2008), Miglioretto (2008), Seneviratne (1989), Shankar (2010), Voices (n.d.). Seneviratne (2007), chs 3 (Indonesia: alternative media enjoys a fresh breeze), 4 (Malaysia: alternative media ... only on the internet), 5 (Nepal: picking up steam) and 6 (Philippines: free environment encourages diversity). Also Albert (1997), Banerjee (2008), Chandran (2006), Chitty and Rattikalchalakorn (2007), Deane (2006), Naing (2006), Sivaraman (2006) and Young-Cheol (2004). Видеолор: Free Media, Free Minds (Cape Town Community TV) focused on alternative media; Rural Radio in Africa, Building Strong Community Radio in Latin America.

4-апта: Жамааттык медианын мүмкүнчүлүктөрү

1. Глобализация шарттарында жамааттык радио
2. Жамааттык радионун пайдалуу жактары
3. Жамааттык радионун маалыматтык коопсуздугу (тобокелдиктери)

Бул сессия студенттерди жамааттык радионун төмөнкүдөй негиздери менен тааныштырат: (университеттер үчүн): Өлкөнүздөгү (регионуңздагы) радиостанцияларды, мультимедиялык борборлорду талдап чыгып, анын түзүлүү тарыхы жана активизм боюнча 2000-3000 сөздөн турган дилбаян жазып, анын ЮНЕСКО, AMARC жана Tambuli берген аныктамага канчалык деңгээлде туура келерин талкуулагыла. Студент бул тапшырманы окутуучуга практикалык сабактын 6-жумасында тапшырышы керек.

Сунушталган адабияттар жана маалымат булактары: Fraser and Estrada (2001, chs 1 and 2) and Tabing (2008, chs 1, 3 and 6). Also Havey-Carter (2009), Jayaweera (2001), Jayaweera and Tabing (1997), Padhey, Pringle (2008), Seneviratne (1993) and Tabing (2008).

5-апта: Медиа борборлорду түзүү саясаты жана иштөө тартиптери

1. Медиа борборлордун концепциясын түзүү
2. Материалдык-техникалык базанын тизмесин түзүү
3. Медиа борбордун багытын аныктоо

Бул сессияда жамааттык ЖМКга жаңылык жазуунун стилин, методикасын, принциптерин жана фокусунун айрымачылыктарын үйрөтөт. Экономикалык жактан кирешелүүлүгү жана жергиликтүү жамаатта радиостанцияга жана башка медиалардын же анын программасына болгон суроо-талапты кантип күчөтүү жолдору каралат. Азияда жана Австралия, Африка, АКШ жүргүзүлгөн изилдөө иштеринин мисалдары талданат.

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак: Студенттерди төрт топко бөлөсүз, Биринчи саатта топтордо баардыгы келип түшкөн сунуштар үчүн каршы же макул чыгууга даярданышат. Экинчи саатта модератор катары мугалим менен 20 мүнөт талашып-тартышыңыз.

- ▶ Дебат 1: Жамааттык медиа экономикалык жактан туруксуз.
- ▶ Дебат 2: Жамааттык медиа жана радио берүүлөрдү обого (эффирге) чыгаруу саясатты.

Адабияттар: Fraser and Estrada (2001, chs 3, 4 and 5), Ramakrishnan (2007, chs 1–6) and Tabing (2008, chs 1 and 2). Also Janchifah (2011) and Jayaweera (2006).

6-апта: Жамааттык радионун моделин түзүү

Бул сессияда Азия, Африка, Латын Америка жана Европа жана Кыргызстандагы жергиликтүү жамааттардагы ЖМК ар кандай үлгүлөрүнө басым жасалат.

Төмөндө ушул сабакта каралган үлгүлөрдүн айрымдары келтирилген:

- ▶ көз карандысыз жамааттык радио жана мультимедиа борборлору
- ▶ жогорку окуу жайлар менен кызматташтыкта түзүлгөн жамааттык ЖМК

- ▶ жергиликтүү бийлик органдары менен кызматташтыкта түзүлгөн жамааттык ЖМК
- ▶ диний уюмдар тарабынан түзүлгөн жамааттык ЖМК
- ▶ БӨУ иштеткен жамааттык ЖМК
- ▶ бирикмелер иштеткен жамааттык ЖМК
- ▶ этностук жамааттын ЖМКсы
- ▶ коммерциялык жамааттын ЖМКсы
- ▶ коомдук радионун программаларына камтылган жамааттык ЖМКлар.

PowerPoint: ‘Жамааттык радионун үлгүлөрү’(AMIC).

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак:

Төмөндө келтирилген радио жана мультимедиялык үлгүлөрдүн материалдарын угуп, төмөнкүлөрдү талкуулагыла:

- ▶ жергиликтүү бийлик органдарына таандык же алар каржылаган ЖМКнын артыкчылыктары менен кемчиликтерин талкуулагыла
- ▶ жамааттык радионун башкалардан айырмаланган чакыруу сигналы жана негизги радионун чакыруу сигналы эмне үчүн жамааттык радиого ылайыксыз болушу мүмкүн.

Ар бир студент жамааттык ЖМКга арнап, эки мүнөттөн ашпаган сценарий жазып, башка студенттерге көрсөтүп, алардын талкуусуна коюш керек.

Аудио: Seneviratne (2009) ‘Radio DXLM in Maragusan, Philippines’; interview with M. Madhavan (1993).

Адабияттар: Fraser and Estrada (2001, ch. 8), and Tabing (2008, ch. 3). Also Gosh (2010), IRIN (2008), Miglioretto (2008), Seneviratne (1989), Shankar (2010), Voices (n.d.).

7-апта: Жамааттык медианын бизнес планы. Жамааттык радионун жана мультимедиялык борбордун түзүлүшүнө өбөлгө болгон шарттар

Бул сессияда жамааттык ЖМКнын экономикалык жактан кирешелүүлүгү жана жергиликтүү жамаатта радиостанцияга жана башка медиалардын же анын программасына болгон суроо-талапты кантип күчөтүү жолдору каралат. Азияда жана Африкада жүргүзүлгөн изилдөө иштеринин мисалдары талданат. Мындан тышкары, өкмөт жамааттык ЖМКны колдоо фондуларын түзүшү керекпи, эгер керек болсо, кантип деген суроонун

тегерегинде да сөз болот. Австралия, Түштүк Африка, АКШ, Филиппин жана башка мамлекеттерден алынган мисалдар да каралат.

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак: Студенттерди үч топко бөлүнүз. Алар өз жамаатындагы/регионундагы төмөнкүдөй радиостанцияларды (ЖМК) каржылоо үлгүсүн талкуулап, сунушташы керек, сунуштар талкууланат.

- ▶ окуу жайы менен кызматташтыкта түзүлгөн
- ▶ жергиликтүү БӨУ иштеткен
- ▶ жергиликтүү бийлик органдары менен кызматташтыкта түзүлгөн
- ▶ жергиликтүү жамааттагы уюм же бирикме өз алдынча иштеткен.

Сунушталган адабияттар жана маалымат булактары: Arnaldo (2008), ‘Madanpokhara: a handful of rice’, pp. 36–54; Fraser and Estrada (2001), case studies on ‘Olutanga – a perfect location for Tambuli Radio’ (pp. 76–9) and Radio Ada, Ghana (pp. 85–9); Tabing (2005, ch. 5, ‘Managing finances’, pp. 33–4). Also ABC Ulwazi (2004), CBF (2002), Corporal (2008), Seneviratne (2009), Subba and Mainali (2008). See too the CBF website (www.cbf.com.au) and Media Development and Diversity Agency, South Africa website (www.mdda.org.za).

8-апта: Жамааттык медианын ыктыярчылар менен иштөөсү. Жамааттык медианы обого алып чыгуу.

1. жамааттык радионун саясаты
2. катышуучуларды/ ыктыярчыларчы тандоо
3. студенттер менен жаңылыктар, көңүл ачуучу программалардын планын түзүү
4. эфирдик сетканы түзүү

Бул сабак жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн кеңири катышуусу менен иштеген жамааттык радио жана мультимедиялык борборлордун үлгүлөрүн, башкача айтканда, “жамааттын мүчөлөрү өзүлөрү үчүн түзүшкөн ЖМКны” кантип түзүүгө боло тургандыгы каралат. Сабактын темаларында радиопрограммалар, башка материалдарды даярдаган адамдардын тобун түзүү маселелери каралат. Мындай топко жаштар, кыз-келиндер, жумушчулар жана жергиликтүү жамааттагы жалпы кызыкчылыктары боюнча уюшулган топтордун мүчөлөрү кириши мүмкүн. Ошондой эле жергиликтүү жамааттын катышуусу менен ток-шоулорду өткөрүп, жамааттагы жаңылыктарды жана жергиликтүү таланттарды түз обого чыгаруу мүмкүнчүлүктөрүнүн тегерегинде сөз болот. Филиппин аралдарынын, Индиянын, Соломон аралдарынын, Боливиянын, Даниянын жана Шри-Ланканын жана Борбордук Азия, Кыргызстан, КМШ өлкөлөрү каралат.

Окутуучунун катышуусу менен өтүлүүчү сабак жана баалоо тапшырмасы: Студенттерди үч адамдан турган топторго бөлүштүрүңүз. Алар жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү менен чогуу радиоберүүнүн долбоорун түзүп чыгышы керек. Бул долбоор аркылуу студенттердин билими бааланып, ал кийинки жумада окутуучуга тапшырылышы

керек. Студенттер өздөрү жашаган айылдарда, же окуу жайына жакын айылдарда, же окуу жайларында радиоберүүлөрдү же мультимедиа борборун уюштуруу боюнча долбоорлорду сунуштаса болот.

Адабияттар: Banerjee (2008), Bresnahan (2007), Ebrahim (2009a, 2009b), Isabel Learning Network (n.d.), Jirattikorn (2006), Rolls (2012), Seneviratne (2012), Singh (2010), Tibayan (1998).

9-апта: Жамааттык медианын экономикалык жактан кирешелүүлүгү жана маркетинги.

Бул сессияда жамааттык ЖМКнын экономикалык жактан кирешелүүлүгү жана жергиликтүү жамаатта радиостанцияга жана башка медиалардын же анын программасына болгон суроо-талапты кантип күчөтүү жолдору каралат. Азияда жана Африкада жүргүзүлгөн изилдөө иштеринин мисалдары талданат. Мындан тышкары, өкмөт жамааттык ЖМКны колдоо фондунун түзүшү керекпи, эгер керек болсо, кантип деген суроонун тегерегинде да сөз болот. Австралия, Түштүк Африка, АКШ жана Филиппин башка мамлекеттерден алынган мисалдар да каралат.

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак: Студенттерди үч топко бөлөбүз, алар өз жамаатындагы медиа борборлордун каржылоосун талкуулашат жана сунушташат.

1. ЖОЖ менен кызматташтык түзүү
2. жергиликтүү БӨУ иштетүү
3. жергиликтүү бийлик органдары менен кызматташтыкта түзүлгөн
4. жергиликтүү жамааттагы уюм же бирикме өз алдынча иштеткен.

Окутуучуга кеңеш: салыштырып талкуулоо максатында, жамааттык радиодо жана мамлекеттик радиодо берилген жаңылыктар программасынын үзүндүсүн жаздырып алып, студенттерге угузсаңар болот.

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак: Студенттерди эки топко бөлүштүргүлө. Ар бир топ 15 мүнөткө созулган жаңылыктар программасын даярдайт. 3 мүнөт Интернеттен алынган улуттук жана эл аралык жаңылыктардан турса (“сууруп алып окудум” стилинде даярдалган), 12 мүнөт жергиликтүү жамааттын ишкердик, саясий, криминалдык репортаждарын, ошондой эле транспорт жана ден-соолук жаатындагы жаңылыктарга арналат. Жергиликтүү деңгээлде уюштурулган маектешүүлөрдүн “аудио жазууларын” деле колдонсо болот, бирок алар аудиторияда жазылган маектешүүгө окшош болуп калат. Андан соң программа аудиторияда жазылып, ойнотулат.

Сунушталган адабияттар жана маалымат булактары: Arnaldo (2008), ‘Kothmale: Radio browsing the internet’, pp. 24–30. Also Op de Coul (2003), Milosevic (n.d.a) (a step-by-step session on producing a radio program in radio browsing format, developed by OneWorld Radio), Milosevic (n.d.b), UNESCO (2004, 2005).

10-апта: МӨМдүн негизинде жамааттык медианын орду. Жамааттык медианын кызматташтык алакаларын түзүү.

1. Айыл өкмөтү менен кызматташуу планы
2. МӨМдү жамааттык радио аркылуу жайылтуу
3. Жамааттык медианы башкаруу

Колдо бар жөнөкөй радио каражаты же мультимедиа борбору аркылуу карапайым калктын ой-пикирин жумурай журтка жеткирип, кайдыгер угуучуларды медиа материалдарды түзүүгө жигердүү катышкан адамдарга айландырса болот. Бул сабак өнүгүү жана кеңири катышууга негизделген коммуникация стратегиясы аркылуу МӨМдү жамааттык радиолор жана мультимедиа борборлор аркылуу жайылтуу жолуна көбүрөөк көңүл бурулат. Жамааттык ЖМК айылдардын, аймактардын жакынкы жана алыскы өнүгүү максаттарын (МӨМгө ылайыктап) орундатууга көмөктөшкөн контентти даярдап, обого жана интернетке алып чыгуу үчүн өнүгүү маселелер боюнча иштеген адистер, мамлекеттик бийлик органдары жана жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү менен иштешкен учурлар талкууланат. Жамааттык ЖМК жергиликтүү жамааттын өнүгүүсүнө салым кошкон, ошол эле маалда жергиликтүү деңгээлде майнаптуу башкарууга жана демократиялык негизде катышууга көз салуучу каражат катары каралат.

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак:

- ▶ Студенттер менен аудиторияда жаңылыктарды угуп, талкуулагыла;
- ▶ Жамааттык радионун МӨМга байланыштуу программаларын даярдоо боюнча ой бөлүшүү;

Баалоо тапшырмасы: МӨМ маселелерине байланыштуу 10 мүнөттүк радиoproграмма жана башка контент түзүү үчүн студенттер эки адамдан турган топтордо иштешет. Мындай программада жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү катышса болот, бирок сөзсүз түрдө эмес. Башка мамлекеттик кызматкерлердин, жергиликтүү бийлик органдарынын жана өнүгүү маселелери боюнча уюмдардын өкүлдөрү да катышса ашыкча болбойт. Бул тапшырма топтошуп талкуулоо же радио жаңылыктарды даярдоо ыкмасы түрүндө өтүлөт. Радиоберүүдө жергиликтүү жамааттын кеминде “үч ар башка добушу” угулушу керек. Жаздырылып алынган программа же мультимедиа материал кийинки сабакта аудиторияда окутуучу тарабынан бааланат.

Сунушталган адабияттар жана маалымат булактары: AMARC WIN (2008), Feria et al. (2006), Gevera (2007), Philippines Information Agency (2010), Shah and Kokje (2009); Sun Star (2011), WINET (2008).

11-апта: Интернет, жаңы медиа жана жамааттык медиа

Бул сабак жамааттык радиоберүүлөрдү байытуу жана мультимедиа түрүндө жайылтуу максатында маалымат булагы катары колдонула турган Интернет жана “жаңы ЖМКлардын” технологияларына арналат.

Шри-Ланкадагы Kothmale радиосунун “Интернетте иштеген радио” пилоттук долбоору, анын жолун жолдогон башка окшош долбоорлор менен кошо каралат. Мындан тышкары, Интернет аркылуу жайылтуу жана мобилдик телефондор аркылуу берүү технологиялары жөнүдө сөз болуп, студенттер жашаган жерлердеги жана эл аралык денгээлдердеги мисалдар келтирилет. Студенттер жергиликтүү жамааттардын мультимедиа борборлорунун концепциялары менен түзүлүшү, ошондой эле Soundcloud жана Hindenburg аудио программалары сыяктуу жаңы коммуникациялык технологиялар менен таанышат.

Адабияттар: Khan (1004), Libro (2009), Sharma (2002), Vyas et al. (2002). Website: Government of Australia School of the Air.

12-апта: Жамааттык ЖМКларда материалдары даярдоо: жаңылыктар жана учурдагы окуялар

1. «Элет баяны»
2. «Элдик талант»
3. «Айыл өкмөтү түз эфирде»

Бул сабак жамааттык радионун жаңылыктарды жана учурдагы окуяларды жазуу принциптерине, стилине жана объекттерине арналат. Алар негизги жаңылыктардан эмнеси менен айырмаланат? Студенттер Интернеттен, жергиликтүү жамааттан, улуттук жана башка булактардан алынган альтернативдүү маалымат булактарын изилдешет. Алар жамааттык радионун табигый кырсык болгон, өлкөдө/региондо саясий же социалдык башаламандык күч алып турган мезгилде ойногон ролун, ошону менен катар жаңылыктарды чагылдыруу/фокустоо аркылуу альтернативдүү экономикалык жана өнүгүү үлгүлөрүн жайылтуу жолдорун талкуулашат.

Кыргызстандын Нарын, Ысык-Көл, Жалал –Абад, Ош, Баткен, Чүй областтарында жамааттык 21 мульти-медиа борборлору түзүлгөн. Алар ар кандай форматтарды жана медиа сервистерди колдонуу менен аудиосюжеттерди, сурамжылоону, фоторепортаждарды, видеоматериалдарды камтыган контентти даярдап турушат. Негизинен алар даярдаган контент менен өздөрүнүн сайттарынан, Facebook, Odnoklassniki, Twitter сыяктуу социалдык тармактардан, ошондой эле “Голос Айыла” мобилдик тиркемесинен таанышса болот. КТРКнын Биринчи радиосунда “Элеттен кабар” рубрикасынын уктурулат.

Студенттер жергиликтүү жамааттардын мультимедиа борборлорунун концепциялары менен түзүлүшү, ошондой эле Soundcloud жана Hindenburg аудио программалары сыяктуу жаңы коммуникациялык технологиялар менен таанышат.

Окутуучуга кеңеш: салыштырып талкуулоо максатында, жамааттык радиодо жана мамлекеттик радиодо берилген жаңылыктар программасынын үзүндүсүн жаздырып алып, студенттерге угузсаңар болот.

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак: Студенттерди эки топко бөлүштүргүлө. Ар бир топ 15 мүнөткө созулган жаңылыктар программасын даярдайт. 3 мүнөт Интернеттен алынган улуттук жана эл аралык жаңылыктардан турса (“сууруп алып окудум” стилинде даярдалган), 12 мүнөт жергиликтүү жамааттын ишкердик, саясий, криминалдык репортаждарын, ошондой эле транспорт жана ден-соолук жаатындагы жаңылыктарга арналат.

Баалоо тапшырмасы: Студенттерди үч адамдан турган топторго бөлүштүргүлө. Ар бир топ жергиликтүү жамааттын радиосу үчүн 15 мүнөткө созулган чыныгы жаңылыктар программасын жана аудио үзүндүлөрдү даярдашат. Жаздырылып алынган программа кийинки жумада аудиторияда ойнотулуп, окутуучу тарабынан бааланат.

Сунушталган адабияттар жана маалымат булактары: Адабияттар: Khan (1004), Libroero (2009), Sharma (2002), Vyas et al. (2002). Website: Government of Australia School of the Air.

13-апта: Жамааттык медиа жана Эдвокаси

- ▶ жамааттык медианын негизги функциялары
- ▶ жамааттык медианын пайдалуу жактары
- ▶ жамааттык медианын коркунучтары
- ▶ жамааттык ЖМК жана активизм

Ошондой эле сабакта карапайым калктын пикири коммерциялык жана өкмөттүк ЖМКнын оргуштаган агымдарында канткенде жалпыга угулуп, жамааттык радио активизм куралы катары кандайча колдонула тургандыгы талданат. Фиджи жана Түштүк Африканын үлгүлөрү каралат. Ошол эле учурда, жамааттык ЖМКнын активисттерине келтирилген коркунучтар, айрыкча, Филиппин аралдарында жана Мексикада курман болгон радиожурналисттер тууралуу сөз болот. Эл аралык тажырыйба менен жергиликтүү жамааттык медианын жана активизм маселесин салыштырып талдоо сунушталат. Мындан тышкары Кыргызстандагы жамааттык медианын модели, абалы, келечеги жана өнүгүүсү окутулат.

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак: Сунушталган адабияттардан керектүүсүн тандап, жамааттык радионун сунушталган материалдагы ар кандай өңүттөрүн өлкөнүздөгү учурдагы кырдаалга салыштырып талкуулагыла. Студенттер менен активизм маселесин кылдат талдап, алардын пикирлерин угуу үчүн мисалдардын бирөөсүн алсаңыз болот.

Шилтеме: Fiji: femLINKpacific:

www.femlinkpacific.org.fj/index.cfm?si=main.gen&cmd=communityradioactivism

South Africa: Radio shows support for 16 days of activism:

<http://www.bizcommunity.com/Article/196/59/86394.html>

14-апта: Жамааттык ЖМКнын табигый кырсыктар учурунда берген жардамы

Жамааттык ЖМК табигый кырсыкка даярдык көрүүдө жана анын кесепеттери менен күрөшүүдө чоң роль ойнойт. Табигый кырсык шарттарында жамааттык ЖМК берген жардамы 2004-жылы Индонезияда жана Тайландда болуп өткөн цунамиде жакшы көрсөтүлгөн. Дүйнө жүзүндөгү көпчүлүк өлкөлөрдө алдыда боло турган табигый кырсык жана ага даярдык көрүү тууралуу жамааттык ЖМК эскертет. Бул сессияда табигый кырсыкка чейин, учурунда жана кийин жамааттык ЖМКлар кандайча колдонулганы, ошондой эле табигый кырсык болгон учурларда жергиликтүү деңгээлде көрүлө турган чаралар жөнүндө сөз болот.

Кыргызстандын тоолуу табиятынын шартында болуп туруучу кырсыктар: жер көчкү, кар көчкү, сел коркунучу, жер титирөө ж.б. болгон учурларда жамааттык жалпыга маалымдоочу каражаттар жергиликтүү элге кандай жардам бере ала тургандыгына басым жасоо зарыл.

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак: Окутуучу отуз мүнөткө созулган уктуруунун программасын жана мультимедиялык контентти - окуу курсун жыйынтыктоочу долбоорду түшүндүрүп берет. Уктурууга арналган программанын жана контенттин ар кандай форматтары талкууланат. Студенттер үч адамдан турган топтордо жыйынтыктоочу долбоордун үстүнөн иштешет. Алар долбоордун планын түзүп алып, сабак аяктаганга чейин окутуучу менен талкуулап, бекитип алышы керек. Панда топтун ар бир мүчөсүнүн ролу, долбоордун түпкү маани-маңызы жана колдонулган формат так белгилениши керек. Окутуучу макул болгондон кийин, студенттер сабактан тышкары долбоордун үстүнөн иштей башташат.

Сунушталган адабияттар жана маалымат булактары: Putra and Pahlemy (2006), Win (2009).

15-апта: Жамааттык ЖМКны башкаруу, талдоо жана баалоо

Бул сабакта жамааттык ЖМКны башкаруу концепциялары, ийгилигин жана кемчиликтерин талдоо жана баалоо жол-жоболору жана ыкмалары талкууланат.

PowerPoint: Community station management – prepared by Louie Tabing, Tambuli Community Radio, Philippines.

Окутуучу менен өтүлүүчү практикалык сабак: Бул жумада окутуучу менен өтүлүүчү сабактар жок жана студенттер ушул мүмкүнчүлүктү жыйынтыктоочу долбоорун

жана сценарийлерин оңдоп, ЖМКга материалдарды даярдоо үчүн пайдаланса болот. Бул долбоор кийинки сабакка чейин даяр болуп, аудиторияда көрсөтүлүшү керек.

Сунушталган адабияттар жана маалымат булактары: Bullo (2008), Mainali et al. (2009), Hollander et al. (2008).

16-апта: Жыйынтыктоочу сабак, презентация

Жыйынтыктоочу сабакка жамааттык медиалардын, жамааттык ЖМК Ассоциациясынын өкүлдөрү, эл аралык уюмдардан, коомдук уюмдардан эксперттер чакырылат. Комиссия тарабынан “мыкты” деп таанылган долбоорлор Университеттин, факультеттин сайттарына жайгаштырылат, жамааттык ЖМКларга сунушталат, жамааттык ЖМК Ассоциациясынын грамотасы менен сыйланат. Жамааттык ЖМКлар менен окуу жайларынын ортосунда студенттердин өндүрүштүк практикасын өткөрүү боюнча келишимдерге кол коюлат. Ассоциация менен биргеликте ЖОЖдордун “Жамааттык ЖМК” курсун угушкан студенттериин арасында “тегерек стол” же конференция, “Жамааттык медиа күндөрүн” өткөрүү сунушталат.